

185-6

WV

57350

Hvalen bodi Jezus Kristus,

in češena Maria brez vsega madeža spočeta!

Naj Vas tako prav lepo pozdravim in Vam za prihoden post lepo besedo u poduk povém, Vaš viši pastir svojim preljubim ovčicam.

Bog je našim prvim starišem ojstro zapoved perviga posta sporočil, rekoč: „*Sadu drevesa spoznave dobrega in hudega ne smèta jèsti; zakaj kteri dan kolj bota tega okusila, bodeta umerla.*“ Kača satan se je na drevo priplazila, Evi jèsti prepovedan sad pokazala in jo u nepokorsino zapeljala, lažnivka reekoč: „*Ne bota umerla ne, timveč bodeta kakor bogova.*“ Saj tudi jaz jem; in kaj mi pa škoduje? —

Kakor u raji kača hudič, tako govorijo njegovi pomagavci tudi še zdaj, dobrovèstnim katoličanom se posmehovaje, rekoč: „*Pokaj se postite? zakaj o postnih dnèh mesa ne jèste? Saj tudi mi jèmo, ter dobro vèmo, kaj je prav.*“ Takim zapeljivim besedam posvetnih pojedèzev se dajo slaboumni kmetje — gerdim izgledom gospodarjev se uda družina, in se dajo clo starišem otroci, kakor nesrečna Eva zapeljati, de post prelomijo in po razujzdani šegi posvetnih ljudi živijo, kteri svete cerkve ne porajtajo in se Boga ne bojé, marveč ravnajo kakor konji in mezgi, ki razuma (pameti) nimajo (Ps. 31, 9.) Ker pa zaupam de se Slovenci takim nekeršanskim zapeljivcom, (bojo si u gosposki alj u kmetskej suknji) zapeljati ne dajo, Vam hočem za letos razložiti:

1. Kdo se je dolžen postiti? Vsi vèrni kat. kristiani se imajo postiti, kteri so 21. leto starosti preživeli, ako nimajo pretežkiga dèla, alj jim huda bolèzna in visoka starost posta ne dopusti. — Postijo se Judje in Turki, posebno pa Starovèrci veliko ojestrejšè ko mi; le hajdi, neznabogi se ne postijo, ki Boga ne poznajo; od takih tudi za posta del Kristus veli: „*Kdor cerkve ne posluša, naj ti bo kakti neznanbog in očiten grešnik.*“ Grešniki se naj postijo za pokoro, nedolžni, de se greha ovarjejo. Ker pa tudi pravičen sedemkrat na dan (čeravno u malih reèeh) greši, naj se torej vsakdo postí.

2. Kolktnati je pa post? a) Post je *zderžaven*, de se mesojeje zderžimo; — b) *pritergaven*, de si vsake jeje pritergamo; — c) popolnoma alj *terdno zapovedan* post, de se mesa zderžimo in pritergamo; — d) *napol* alj nekoliko post, de si nekoliko jestve pritergamo, ako se popolnoma postiti ne zamoremo.

3. Kako smo se dolžni popolnoma (o terdno zapovedanik postih) postiti? a) Ves drag dan ne meseniga okusiti; — b) le enkrat na dan okolj poldnè se dositega najèsti; — c) zveèer le četerti del kosila (kaj malega) povžiti. Predpoldnevšnica in mala južna ste prepovedane, kakor tudi gosti in pijačevanje.

4. Kako smo dolžni zderžavne poste prav deržati? Mesa in meseniga ne jèsti, ako ravno drugih postnih jedil dovolj zavžijemo, kakor o navadnih petkih skoz leto.

5. Kako smo pa dolžni pritergavne poste obhajati? — Se samo enkrat na dan okolj poldnè nasitili, zveèer pa le kaj malega zavžiti. Je take postne dni meso jèsti *le dopušeno* (dispenzirano) kakor štiridesetdanski post in o sabotah, naj vsakdo moli 3 očenaše in češene si Marie, pa vèro u èast terplenja Jezusovega za odpušanje grehov. Vsak gospodar alj gospodinja naj skerbi, de se to skupej pri mizi na glas zgodi.

6. *Kako se napolpost opravi?* — Ako si pol jedi alj saj četerti del navadne jestvine pritergaš. Ne zamoreš čisto teš do poldně ostati zadel slabosti, kaj malega se obteši. Nisi vstan zastran težkega pota, dela, alj kake druge težave se čisto postiti, saj nekoliko si pritergaj, pa več moli in ubogaime dajaj, če gleštaš, in tudi tak post hoče biti Bogu dopadljiv in tebi koristen.

7. *Ktere dni se imamo mesojėje zderžati?*

I. *Vsi vėrni Lavantinske škofije se imajo mesojėje, (kakor pretekle leta tudi letas) zderžati: 1. Vsak petek celega leta; 2. vsako kvaterno sredo, petek in saboto; 3. na pepelnico in štiri posledne dni velikega tjedna; 4. na bilo pred Binkoštmí, pred sv. Petrom in Paulom, pred velikoj Gospodnicoj (velikoj Mašoj), pred vsemi Svetimi, pred devicoj Marioj u adventu, in u pondelek pred Božičem.*

II. 1. Vse druge postne dni, tudi ob sabotih (razun kvaternih) je meseno vživati dovoljeno, če kdo u imenu božjem hoče. Za to pa ima vsak tak dan tri očenaše, tri češena si Maria in apostolsko vėro u čast terpljenja Kristusovega pobožno moliti, in po moči ubogaime dati.

2. Bolnikom za postne dni mesene jedila dovoljiti imajo domači duhovniki in pa spovedniki oblást, posebno kedar zdravitelj naroči.

3. Boletni ljudje, ktere za žive dni bolehnost sili meseno jėsti, si naj po svojih duhovnih dopuščenja od škofa naprosijo.

4. Kdor dovoljbo ima o terdo zapovedanih (popolnoma) postih mesa jėsti, si je vender dolžen u živežu pritergati, ako ga starost, bolėzn alj kak drug pravičen uzrok ne izvzame. Se postiš, drugih ne zaničuj, ako se dopuščenja poslužijo; ti pa, ki se postiti ne moreš, žalosten bodi, de se popolnoma postiti ne zamoreš.

III. *Ktere dni si imamo u živežu pritergati in le enkrat na dan se do sitega najėsti?*

1. *Vsak dan štiridesetdanskega posta, razun neděl. 2. Vsako kvaterno sredo, petek in saboto; 3. vsako sredo in petek u adventu; 4. na biljo pred Binkoštmí, pred sv. Petrom in Paulom, pred velikoj Gospodnicoj, pred vsemi Sveti, pred devicoj Marioj u adventu in pred Božičem alj rojstvam Jezusovim.*

8. *Kdo je po pravici postu izvzet?*

Po razločku posta smėjo o postnih dnėh meseno jėsti in se večkrat po dnėh sititi: a) otroci še ne 7 lėt stari, kteri še niso pri pravi razumnosti, in še prav ne vejo, kaj je greh; b) sromaki alj srote, ki prave pameti nimajo, in c) zlo betežni, kojim je pogosto jėsti potreba, de okrevajo. — Meseno jėsti, tode le enkrat do sitega smėjo o postnih dnėh u resnici ubožni, če kaj drujega uživati nimajo, ko mesenine; tudi s posebnim dovoljenjem vojaštvo. — Večkrat na dan, tode zmėrno in ne mesenine smėjo jėsti: a) mladi, ki še niso 21. leto doversili, ter še niso dorastli; b) stari, kí že očividno onemagajo; c) nošeče in dojne žene; d) rokodeli, umetniki in taki delavci, ki težavne dela imajo; e) popotni, kteri imajo dalno in težavno peš pot, in če bi gredoč postnih jedil ne dobili, so jim u sili mesene dopuščene; f) berači, kteri od hiše do hiše gredó, pa za kosilo zadosti ne naberó; g) bolniki in bolnice, kojim bi se bolėzn skoz post shujšala. Tako milo sv. kat. cerkva kakor mati za svoje otroke skerbi, in noče, de bi post komu kaj škodoval. Pije se opoldně in zvečer za potrebo po navadi, druge dóbe se naj žeja le s vodoj gasi. Se posten dan upijaniti je dvakrat greh.

9. *Kaj imajo gospodarji in gospodinje o postnih dnėh storiti?*

a) Na večer poprej svojo družino opomniti, de je jutre zapovedan post, zderžaven, pritergaven alj pa popolnoma obojin; b) Otrokam in bolnikom kosilca alj zajutrika dati, za potrebo; c) delavcom tudi kosilca, ki so pri težkim delu, pa ne popolnoma. d) Je meseno uživati le pripuščeno, naj se molijo pri mizi prav na glas 3 Očenaši, 3 češene Marie in pa vėra.

10. Kaj je družini (poslam) storiti, ako se jim terdno zapovedane postne dni meseno jesti daja?

a) Pošteno gospodarja alj gospodinjo za postne jedi poprositi in se ne zamere bati. b) Ako družinče postne kuhe ne dobí, naj pri suhem kruhu prebavi; ako pa tega ne premore, naj spovednika pobara, in po njih nasvetu stori. c) Je pa leto pri taki hiši doteklo, naj tako službo zapusti, če bi še za drugo toliko dobra bila. Kaj pomaga človeku, naj si ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo terpi.

11. Kaj je storiti gostovnikom (oštirjem, kerčmarjem) in gostaricam, ako popotni, alj navadni domači gosti postni dan mesenine na mizo hočejo?

a) Goste spodobno opomniti, de je posten dan. b) Jih pošteno in prijazno poprašati, ali imajo dovoljenje, ali kak pravičen uzrok meseno jesti, p. bolehnost, alj kaj tacega? c) Opravičenim se u posebni sobi mesa čedno postreže, tudi takim popotnikom, katerih nobeden domačih prav ne pozná, ki mesa hočejo. d) Kdor pa domačim nepotrebnim meso streže, ki svet post zaničujejo, se njih greha vdeleži; tak dobiček je gostivnikom dušna zguba, koje se naj varjejo. — Ako te pa za posta del zasmehujejo, naj bo tebi čast; tvoje plačilo bo obilno u nebesih.

12. Kako se imamo prav postiti, naj bode Bogu u čast in nam u izveličanje?

a) Po misli in nauku svete matere katol. cerkve posti se u dobrem namenu, ne za to, de bi te ljudje vidili in hvalili, marveč iz ljubezni do Boga in u izveličanje svoje duše. „Kedar se postíte, veli Jezus, ne delajte se žalostni kakor hinavci, zakaj oni pačijo svoje obraze, naj bi ljudje videli, de se posté. Resnično vam povém, de so prejeli svoje plačilo. Ti pa kedar se postiš, si pomazili glavo in umij obraz (bodi veseliga obličja), de ne bojo ljudje videli, de se postiš, ampak tvoj Oče, kateri vè na skrivnem; on ti bo povernil.“ (Mat. 4, 16.) Ni potreba posta ljudém na prodaj nositi, pa tudi sramovati se ga ne; je dobro delo očitno, naj misel skrita ostane, uči sv. Gregor.

b) Ne bojmo se ljudi, kedar se postimo, in nas ne bodi sram, de smo pravovérni kat. kristiani. Sram naj pa nas bo zapoved naše svete matere kat. cerkve zaničevati, in zapovedane postne dni brez potrebe meso jesti. Kdor nima sv. cerkve za mater, tudi Boga ne bo imel očeta, uči sv. Ciprian. Gerdo nam bodi kristianom po pesjansko živeti!

c) Postimo se u duhu pokore, naj svoje strasti in hude počutke ukročamo in pregrešne nagone zateremo. „Véste kaj k pravemu postu sliši?“ bara sv. Bazili, in odgovori: „Overženje vsake pregrehe. Popravite krivico, odpustíte bližnimu zaméro in razžalenje! Ne imajte o postu preprirov! Kaj bi pomagalo mesa ne jesti, brate in sestre pa razmesarjati — vina ne piti, pa le grešiti?“ „Post je u to postavljen, de se puntarsko meso kročá;“ uči sv. Krizostom.

d) Zravno posta si pritergajmo tudi še kako drugo, če ravno pošteno veselje, kajti je modro si včasih kako dopuščeno dobro voljo svojvoljno odreči, de si bomo ložej prepovedano, grešno veselje odrekli.

e) Postimo se in si tudi zato pritergajmo, de bomo imeli potrebnim česar ubogaime dati. „Post brez milošne je svečarna (lampa) brez olja.“ pravi sv. Cesari. Kar sami sebi pritergamo in ubogim damo, dvakrat toliko pred Bogam veljá. „Pač je dobro delo postiti se“: je rekel neki pušavnik. Drugi mu odgovori: „Délati je še veliko bolje.“ Tretji je pa djal: „Ubogaime dajati je pa naj bolje če se za to postíte in delate, de bote imeli česar ubogaime dajati.“

f) Kedar se postimo, si póstnih gosposkih jedil ne izbérjamo; kdor si posebne slastne jedi za post jiše, se slabo postialj pa clo nič. Zauživaj, kar ti je Bog postnega tako rekoč na dom poslal, naj si bo riba alj bob. „Jejte, veli Kristus, kar se pred vas postavi,“ (Luk. 10, 8.) se nasititi, ne pa razvajati.

- g) Postimo se u spominu svetega časa, kojega obhajamo, pomnimo godovno, na katero se s postam pripravljamo. U štiridesetdanskem postu posnemajmo Jezusa, ki se je za nas postil 40 dni in noči, ter nam je izgled zapustil, se u molitvi in postu pripravljati za sveto velikonoč, premišlevati britko terplenje in smert Jezusovo, ter svete zakramente vredno prejeti, in potem s Jezusom po duhovsko od smerti greha vstati in v novo le njemu živeti. Štiri kvatre se postimo, se vsakoletni čas saj po tri dni pokoriti, od Boga zemlje sad sprostiti, naj nam da in blagoslovi svoje darove, posebno pa dobre duhovnike pošle. Svete bile velikih praznikov se postimo, premišlevaje skrivnost prihodne godovna, braje djanje Svetnikov. U petek mesa ne jejmo u spomin britke smerti Jezusove; saboto pa obhajamo, kajti je Kristus u grobu počival, Maria in apostoli so pa žalovali.
- h) Postimo se modro (pametno), ne premehko, pa tudi preojstro ne, de zdravja ne pokvarimo, timveč dušno in telesno moč s postam tako podpèramo, de homo zamogli dolžnosti svojega stanu dopolniti; post ni zapoved smerti, ampak pokore. Kar je preveč, ni zdravo; je škodljivo in ni prav. V tej zadevi se po razsodvi modrega spovednika ravnajmo. „Damo trupu več, kakor mu gre, si sovražnika redimo, pravi sv. Gregor; ako mu pa ne damo, česar u resnici potrebuje, pomočnika umorimo.“
- i) Svoje dni so se u Rimu u saboto, u Milani pa u sredo postili. Sveto Moniko je skerbelo, ktere šege bi se deržala. Sv. Ambrož je na to svetemu Augustinu materi u poduk djal: „Ako u Rim pridem, se postim u saboto; sim pa tukej (u Milani), se ne postim. Tako derži tudi ti navado tiste keršanske občine (škofije) u ktero prideš, de ne boš ti drugih pohujšal, alj pa se drugi nad teboj pohujšali.“ Tega nauka se tudi mi deržimo, kedar u drugo škofijo pridemo, in se postimo po oznanilu tiste škofije, u koji živimo.
- k) Postimo se ne le samo za svoje, postimo se tudi za drugih pregrehe, ki se pri naši hiši, u naši okolici, u fari alj pa u deželi zgodijo, naj se žalen Bog potolaži, in pohujšanje s postam kolikor toliko med ljudmi pokonča, kakor Vam je bilo u lauskem listu posebno naročeno. Tako hoče naš post Bogu prijeten, nam pa u izveličanje biti.

Slišali ste, preljubi, kako se imate postiti; to pa še ni zadosti; imate tudi storiti in se čedno po tem nauku postiti, de bote zdravi in veseli u gnadi božjej živeli, kakor pridni in ljubeznivi otroci božji, vèrni sini in hčere svete matere katolske cerkve. To Vam željim, ter Vas po očetovo blagoslovim u imenu Boga Očeta † Sina † in sv. † Duha. Amen!

Pri sv. Andreju na sladkega imena Jezusa 1855.

Anton Martin,

Lavantinski škof.